

ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΟΝΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
MUSEUM OF THE IONIAN UNIVERSITY

ΜΟΥΣΕΙΑΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΙΟΝΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Σταύρος Βλίζος, Ειρήνη Βήτα, Μαρία Παπαδοπούλου, Παντελίνα Ταραζά

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Οι κανόνες που αναφέρονται παρακάτω και αφορούν το σύνολο των θεμάτων λειτουργίας των Μουσειακών Συλλογών Ιονίου Πανεπιστημίου (εφεξής «Μουσείο»), απορρέουν από τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας (νόμος 3028/2002), των διεθνών οργανισμών (UNESCO, ICOM, ICOMOS), καθώς και του κώδικα ηθικής δεοντολογίας του ICOM.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Το Μουσείο αποτελείται από τις εξής συλλογές: «Συλλογή Τυπογραφίας», «Συλλογή Ιστορίας του Σχολείου και της Εκπαίδευσης» και «Συλλογή ψηφιακού πολιτισμού». Στο πλαίσιο αυτών το γνωστικών πεδίων το Μουσείο αποσκοπεί στην δημιουργία ενός κέντρου διαφύλαξης, έκθεσης και πολλαπλής προβολής της τυπογραφίας, της ιστορικής εξέλιξης του σχολείου και της εκπαίδευσης, καθώς και των ψηφιακών τεχνών. Σκοπός, επίσης, είναι η υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου των Σχολών και των Τμημάτων του Ιονίου Πανεπιστημίου σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Τέλος, στόχος είναι η υποστήριξη της επιστημονικής έρευνας και η μετάδοση της ακαδημαϊκά καλλιεργούμενης γνώσης στην ακαδημαϊκή κοινότητα και την κοινωνία ευρύτερα.

Με σκοπό να εκπληρώσει τους στόχους του το Μουσείο:

Δημιουργεί διδακτικές και ερευνητικές συλλογές αντικειμένων και σχετικού εποπτικού και εκπαιδευτικού υλικού, τις οποίες διατηρεί σε εκθεσιακούς χώρους ή ειδικά διαμορφωμένους χώρους φύλαξης. Συνεργάζεται με συγγενείς οργανισμούς της Ελλάδας και του εξωτερικού, και δέχεται με μόνιμο ή πρόσκαιρο δανεισμό αντικείμενα από άλλες συλλογές τα οποία θα εκτίθενται στους χώρους του. Δημιουργεί και αναπτύσσει δραστηριότητες για τη συντήρηση και αξιοποίηση του υλικού του. Οργανώνει περιοδικές εκθέσεις με θεματολογία σχετική με την τυπογραφία και τις γραφικές τέχνες, το σχολείο και την εκπαίδευση, καθώς και την ψηφιακή καλλιτεχνική δημιουργία αυτόνομα αλλά και σε συνεργασία με συγγενείς οργανισμούς. Οργανώνει επιμορφωτικά προγράμματα που απευθύνονται τόσο στην πανεπιστημιακή κοινότητα όσο και στο ευρύ κοινό, ενώ προσπαθεί να διεξάγει επιστημονικές έρευνες, σχετικές με τα γνωστικά πεδία των συλλογών του. Διαθέτει τους μόνιμους και περιοδικούς εκθεσιακούς του χώρους για επισκέψεις στα σχολεία και το κοινό. Οργανώνει διαλέξεις, προβολές, εκθέσεις, εκπαιδευτικά και ερευνητικά προγράμματα και άλλες εκδηλώσεις που κρίνεται ότι βοηθούν στη διάδοση της γνώσης για τις τέχνες, την ιστορία και τις επιστήμες.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Οι συλλογές του Μουσείου οργανώνονται και κατατάσσονται κατά θεματικές περιοχές στα γνωστικά πεδία των αντίστοιχων επιστημονικών ενοτήτων. Πρωταρχική υποχρέωση του Μουσείου είναι η διατήρηση της καλής κατάστασης των μόνιμων συλλογών του και η εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών αξιοποίησης και έκθεσης των εκθεμάτων. Το Μουσείο διασφαλίζει ένα σταθερό και κατάλληλο κλίμα για όλα τα αντικείμενα των συλλογών του, τόσο για αυτά που βρίσκονται στην έκθεση όσο και για τα αποθηκευμένα. Οι συλλογές προστατεύονται από υπερβολικό φως, θερμοκρασία, υγρασία και σκόνη. Το Μουσείο έχει τα κατάλληλα συστήματα ασφαλείας και ανίχνευσης πυρκαγιάς και ένα σχέδιο έκτακτης ανάγκης. Ένας συντηρητής επιφορτίζεται με τη εξασφάλιση της καλής κατάστασης των συλλογών, με την πρακτική αποκατάσταση και την ανάπτυξη ευρείας στρατηγικής πρόληψης, συμπληρώνοντας παράλληλα και όλες τις απαραίτητες πληροφορίες στα δελτία καταγραφής και τεκμηρίωσης των αντικειμένων.

Για τις μόνιμες συλλογές τηρούνται αρχεία καταγραφών, φωτογραφιών και άλλου υλικού τεκμηρίωσης. Η τεκμηρίωση αφορά στη συμβατική και ψηφιοποιημένη διαδικασία συλλογής, οργάνωσης, αποθήκευσης και διακίνησης του πληροφοριακού υλικού. Το Μουσείο στεγάζεται σε χώρους του Ιονίου Πανεπιστημίου και εν γένει σε χώρους που διαχειρίζεται το Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Την ευθύνη της φύλαξης και συντήρησης αντικειμένων του Μουσείου φέρουν τα θεσμοθετημένα αρμόδια όργανα του Ιονίου Πανεπιστημίου.

ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

➤ ΑΡΧΕΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ

Όλα τα αντικείμενα που προτείνονται για ένταξη στις συλλογές θα πρέπει να σχετίζονται με τον σκοπό και την αποστολή του Μουσείου και να ανταποκρίνονται σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο συντήρησης, εκτός αν η επίκαιρη κατάσταση διατήρησης είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με το νόημα του έργου. Το Μουσείο θα πρέπει να είναι σε θέση να στεγάζει και να φροντίζει τα αποκτήματα, σύμφωνα με τις αποδεκτές πρακτικές. Εάν ένα αντικείμενο δεν είναι κατάλληλο για τις συλλογές τότε μπορεί να αποκτηθεί ως αντικείμενο έρευνας και μελέτης. Σε αυτή την περίπτωση ο δωρητής θα πρέπει να γνωρίζει ότι το αντικείμενο του δεν θα εκτεθεί αλλά θα αποτελεί αντικείμενο έρευνας. Οι δωρεές υπόκεινται σε λεπτομερή έλεγχο πριν γίνουν αποδεκτές.

➤ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ

Η απόκτηση αντικειμένων μπορεί να γίνει μέσω αγοράς, παρακαταθήκης, ανταλλαγής με άλλα μουσεία ή οργανισμούς, και δωρεάς. Όλα τα αντικείμενα που προτείνονται προς απόκτηση συμπεριλαμβανομένων και των δωρεών, πρέπει πρώτα να προταθούν στην Επιτροπή του Μουσείου και να λάβουν την έγκριση από την Επιτροπή και τον Διευθυντή κατά πλειοψηφία. Οι Επιμελητές και συντηρητές σε συνεννόηση με τον Διευθυντή αποφασίζουν ποια αντικείμενα προτείνονται για αποδοχή και ποια πρέπει να απορριφθούν. Πρέπει να ελέγχεται η προέλευση του αντικειμένου και να καταγράφεται με κάθε λεπτομέρεια το ιστορικό του. Οι Επιμελητές και ο Διευθυντής θα πρέπει να αναλύουν στην Επιτροπή τους λογούς για τους οποίους προτείνουν την απόκτηση νέων εκθεμάτων, προσφέροντας στοιχεία για την ιστορική αξία, τη σχέση και τη συμβολή τους με τα υπάρχοντα αντικείμενα των συλλογών. Αμέσως μετά την αποδοχή και ένταξη ενός αντικειμένου στις συλλογές του μουσείου ακολουθεί η καταγραφή στο σύστημα τεκμηρίωσης και η απόδοση του αριθμού ευρετηρίασης. Με βάση τα παραπάνω όταν ένα αντικείμενο δεν γίνεται αποδεκτό από την Επιτροπή δεν μπορεί να ενταχθεί στις συλλογές του Μουσείου.

ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Η απομάκρυνση αντικειμένων από τις συλλογές θα πρέπει να γίνεται με προσοχή και να ακολουθεί τους βασικούς κανόνες του κώδικα ηθικής δεοντολογίας λειτουργίας μουσείων. Τα αντικείμενα μπορεί να απομακρυνθούν από τις συλλογές για διάφορους λόγους:

1. Το αντικείμενο δεν σχετίζεται με τις συλλογές ή έχει μικρή αξία για το Μουσείο.
2. Το αντικείμενο είναι περιττό ή είναι διπλότυπο και δεν είναι απαραίτητο για ερευνητικούς σκοπούς.
3. Το αντικείμενο είναι κατώτερης ποιότητας από άλλα αντικείμενα του ίδιου τύπου, ή υπάρχει η δυνατότητα να αποκτηθούν άλλα αντικείμενα ίδιου τύπου ανώτερης ποιότητας.
4. Η αυθεντικότητα και γνησιότητα του αντικειμένου είναι αμφισβητήσιμη.
5. Το αντικείμενο στερείται επαρκούς αισθητικής αξίας ή ιστορικής σημασίας για να δικαιολογεί τη διατήρησή του.
6. Το Μουσείο δεν είναι σε θέση να συντηρήσει το αντικείμενο με υπεύθυνο τρόπο ή έχει διαπιστωθεί ότι έχει αποσυντεθεί.

Το ποσό που εισπράττεται από τα αντικείμενα που πωλούνται, χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση της απόκτησης άλλων αντικειμένων σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές. Τα αντικείμενα του μουσείου δεν μπορούν να πωληθούν παρά μόνο σε περίπτωση αντικατάστασής τους από αντικείμενα της ίδιας κατηγορίας αλλά μεγαλύτερης αξίας. Εάν ένα αντικείμενο πρόκειται να αποσυρθεί, θα πρέπει το μουσείο να συμβουλευτεί τον δωρητή, ή στην απουσία του δωρητή, τους κληρονόμους του, όποτε αυτό είναι εφικτό.

Κανένα μέλος της Επιτροπής του μουσείου, του προσωπικού ή εκείνων των οποίων η σχέση με το Μουσείο θα μπορούσε να τους αποφέρει ένα πλεονέκτημα να αποκτήσουν ένα αντικείμενο, επιτρέπεται να αποκτήσουν, άμεσα ή έμμεσα, αντικείμενο που απομακρύνεται από το μουσείο. Κανένα μέλος του προσωπικού δεν μπορεί να επωφεληθεί από την πώληση ενός αντικειμένου από τις συλλογές του Μουσείου.

Η απομάκρυνση ενός αντικειμένου, είτε με πώληση είτε με ανταλλαγή, πρέπει να διεξάγεται με σκοπό τη μεγιστοποίηση του πλεονεκτήματος και της απόδοσης στο Μουσείο χωρίς να διακυβεύονται οι κανόνες επαγγελματικής ηθικής, οι αρχές του μουσείου ή οι ευθύνες του προς τον δωρητή και τον δημιουργό. Στην περίπτωση σύμφωνης γνώμης για την παραχώρηση αντικειμένου μέσω πώλησης απαιτούνται τρεις (3) προσφορές, οι οποίες θα αξιολογηθούν από τον Διευθυντή και την Επιτροπή του μουσείου για να ολοκληρωθεί η διαδικασία. Για κάθε αντικείμενο που αφαιρείται από τις συλλογές θα υπάρχει πλήρης και ακριβής καταγραφή όλων των πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των φωτογραφιών.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

Το Μουσείο δεν θα αγοράσει ή θα δεχτεί ως δωρεά ή δάνειο οποιοδήποτε αντικείμενο που γνωρίζει ή έχει βάσιμους λόγους να πιστεύει ότι είναι αμφίβολης προέλευσης ή έχει κλαπεί ή πωληθεί παράνομα. Κατά την απόκτηση αντικειμένων για τις συλλογές και δανεισμό για εκθέσεις, το Μουσείο θα εξετάζει και, όπου είναι δυνατόν, θα ακολουθεί τις διατάξεις που εκδίδονται κατά διαστήματα από το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM). Για την ένταξη αντικειμένου στις συλλογές θα πρέπει να πραγματοποιηθεί λεπτομερής έλεγχος προέλευσης και να γίνουν όλες οι ενέργειες για να εξασφαλιστεί α) ότι το Μουσείο θα μπορέσει να αποκτήσει αδιαμφισβήτητο τίτλο ιδιοκτησίας και β) ότι πωλητής ή δανειστής έχει σαφή τίτλο ιδιοκτησίας. Αν διαπιστώνεται ότι ένα αντικείμενο που προσφέρεται στο Μουσείο μέσω αγοράς, δωρεάς ή δανεισμού είναι αμφίβολης προέλευσης, ή έχει κλαπεί ή βρίσκεται παράνομα στη χώρα, ο Διευθυντής και η Επιτροπή του Μουσείου πρέπει να αναφέρουν αμέσως τα σχετικά γεγονότα στα αρμόδια όργανα.

ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

Προωθώντας την αποστολή του, το Μουσείο επιθυμεί να συνεργαστεί με άλλα ιδρύματα μέσω της διαδικασίας του δανεισμού με σκοπό τη διάδοση των αντικειμένων των συλλογών σε ένα διευρυμένο κοινό, με την προϋπόθεση ότι δεν θα διακυβευθεί η μόνιμη έκθεσή τους και οι εκπαιδευτικές, ερευνητικές και εκθεσιακές ανάγκες του Μουσείου. Οι αιτήσεις δανείων πρέπει να αξιολογούνται υπό το φως της ιστορικής και ακαδημαϊκής αξίας της έκθεσης για την οποία ζητούνται, καθώς και της κατάστασης του αντικειμένου και της ανάγκης ενσωμάτωσής του στις δράσεις του Μουσείου. Ο δανειολήπτης πρέπει να είναι σε θέση να εξασφαλίσει την ακεραιότητα του αντικειμένου και να υποβάλει πριν εγκριθεί το δάνειο μια έκθεση για τις συνθήκες και εγκαταστάσεις της έκθεσης για την οποία προορίζεται το έκθεμα. Όλα τα αιτήματα δανείου ελέγχονται και εγκρίνονται από τον Διευθυντή, την Επιτροπή και έναν συντηρητή.

Ορισμένα αντικείμενα δεν πρέπει να απομακρυνθούν από το Μουσείο παρά μόνο υπό εξαιρετικές συνθήκες λόγω της φυσικής τους κατάστασης ή της μεγάλης σπουδαιότητάς τους για το Μουσείο. Όλα τα δάνεια θα πρέπει να αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και να διέπονται από γραπτές συμβάσεις μεταξύ του Μουσείου και των δανειστών, οι οποίες πρέπει να υπογραφούν και από τα δύο μέρη πριν από την αποστολή. Για τα αντικείμενα που δανείζονται πρέπει να τηρούνται πλήρεις και ακριβείς εγγραφές.

ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Στο πλαίσιο της συνεργασίας με άλλους φορείς και ιδρύματα, το Μουσείο θα επιδιώκει τον δανεισμό αντικειμένων από αυτούς για ποικίλους σκοπούς, όπως την διοργάνωση περιοδικής έκθεσης, και την προσπάθεια συμπλήρωσης για περιορισμένο χρονικό διάστημα των κενών που παρουσιάζουν οι συλλογές. Το Μουσείο θα προσφέρει την ίδια ποιότητα φροντίδας για αντικείμενα που θα δανειστεί, όπως αυτή που προσφέρει στα εκθέματα των συλλογών του. Το Μουσείο θα εξετάσει και, όπου είναι απαραίτητο, θα συμμορφωθεί με τις κατευθυντήριες γραμμές του ICOM σχετικά με την έκθεση αντικειμένων που δανείστηκε. Θα τηρούνται εγγραφές και εκθέσεις σχετικά με την κατάσταση αυτών των αντικειμένων.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Το Μουσείο διατηρεί ακριβή, ενημερωμένα αρχεία σχετικά με την ταυτοποίηση, τον τόπο και την κατάσταση όλων των αντικειμένων των συλλογών και αυτών που έχουν αποσυρθεί, καθώς και τις δραστηριότητες όπως εκθέσεις, δανεισμοί, την έρευνα και την αλληλογραφία με τους δωρητές, τους δημιουργούς και τους μελετητές. Αυτά τα αρχεία θα πρέπει να φυλάσσονται σε ένα οργανωμένο, συνεκτικό σύστημα τεκμηρίωσης. Συγκεκριμένα, τα αρχεία αυτά πρέπει να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία, όταν οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες:

- 1) το όνομα, η διεύθυνση και ο αριθμός τηλεφώνου του προσώπου ή του ιδρύματος από το οποίο αποκτήθηκε το έργο ή στον οποίο αποδόθηκε ή χορηγήθηκε δάνειο
- 2) περιγραφή του έργου
- 3) την τρέχουσα τοποθεσία του αντικειμένου
- 4) τους όρους και τα άλλα ουσιώδη γεγονότα σχετικά με την απόκτηση, την απόσπαση ή το δανεισμό ενός αντικειμένου
- 5) αντίγραφο του εγγράφου απόδοσης ή απώλειας αντικείμενο

Επιπλέον, το Μουσείο διατηρεί αρχεία που περιλαμβάνουν τον αριθμό καταχώρισης του αντικειμένου (αριθμός ευρετηρίου ή προσωρινό αριθμό), το νομικό καθεστώς των αντικειμένων (π.χ. αν το αντικείμενο είναι προσωρινά υπό την κατοχή του Μουσείου, με δανεισμό ή ανήκει στο Μουσείο, αν ο τίτλος αποκτήθηκε με δωρεά, κληροδότημα, αγορά, μεταβίβαση ή ανταλλαγή), τη δραστηριότητα και την ιστορία του αντικειμένου μέσα στο Μουσείο (π.χ. μεταβίβαση της διαχείρισεως μεταξύ των τμημάτων και καταγραφή της μετακίνησής τους ανά πάσα στιγμή) και το ιστορικό της έκθεσης.

Όλες οι εγγραφές που δημιουργήθηκαν αποτελούν ιδιοκτησία του Μουσείου και, με βάση την πολιτική διατήρησης αρχείων, δεν πρέπει να διασκορπίζονται ή να καταστρέφονται. Το Μουσείο θέτει στη διάθεση ειδικευμένων ερευνητών και μελετητών τα σχετικά με τις συλλογές έγγραφα, εκτός εάν είναι εμπιστευτικά ή θα υποστούν βλάβη σε περίπτωση χρήσης.

ΑΡΧΕΙΑ

Σκοπός του Αρχείου του Μουσείου είναι να τεκμηριώνει την προέλευση, την ανάπτυξη και τις δραστηριότητες του Μουσείου. Στην εκπλήρωση αυτής της αποστολής, στο Αρχείο θα συλλέγονται, θα διατηρούνται και θα καθίστανται προσιτά, τεκμήρια με διαχρονική αξία. Στο Αρχείο συγκεντρώνονται προσωπικά έγγραφα, προφορικές μαρτυρίες και ηχογραφήσεις σχετικές με την ιστορία του Μουσείου. Το Αρχείο υπόκειται στους κανόνες συντήρησης, διατήρησης και φροντίδας όπως τα εκθέματα, ενώ διατίθεται για μελέτη στο προσωπικό και σε ειδικευμένους ερευνητές, αφού σκοπός είναι να είναι προσβάσιμα στην ερευνητική κοινότητα. Περιορισμοί επιβάλλονται μόνο σε ειδικές περιπτώσεις ευαίσθητων εγγράφων, ιδιαίτερα εκείνων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες της διοίκησης, τις τρέχουσες συναλλαγές και θέματα προσωπικού, προκειμένου να προστατευθούν τα δικαιώματα ιδιωτικού απορρήτου και τα συμφέροντα του Μουσείου.